

อ นุ ส า ร

อุดมศึกษา

ISSN 0125-2461 ปีที่ 22 ฉบับที่ 219 เดือนกันยายน 2539

3 ต.ค. 2539

สถานกบวชชั้ การพัฒนา
LIBRARY AND INFORMATION CENTER

24 ปี

29 กันยายน 2539

ทบวงมหาวิทยาลัย ครบ 24 ปี

- กรอบนโยบายการพัฒนาการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา ในระยะแผนฯ 8
(2540-2544)

อ นุ ส า ส

อุดมศึกษา

เอกสารเผยแพร่ ของ ทบวงมหาวิทยาลัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
● 24 ปี ทบวงมหาวิทยาลัย	3
● กรอบนโยบายการพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย	5
● การมีคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการ	7
● การพิจารณากำหนดตำแหน่งทางวิชาการ	10
● โครงการศึกษาความต้องการและวางแผน ผลิตกำลังคนสาขาอาชีพอ่อนแอ และความปลอดภัยปี พ.ศ. 2540-2560	14
● “บทบาทของภาษากับการพัฒนา ประเทศไทยในระยะยาว”	21

ที่ปรึกษา

ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย
รศ.ดร.วันชัย ศิริชนะ
ศ.ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน
นายปราโมทย์ โชติมงคล
นางสาววรรณดี คีตะนิรันท์

บรรณาธิการ

นายกมล ศรีประสาน

เจ้าของ ทบวงมหาวิทยาลัย โทร. 245-8323, 245-8923 FAX. 245-8923, 245-8930

ผู้โฆษณา นายกฤษณ์กร วงศ์ไทย

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

24 ปี ทบวงมหาวิทยาลัย

ก่อน พ.ศ.2501 สถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดอยู่ในสังกัดกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในปี พ.ศ.2502 รัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้โอนมหาวิทยาลัยทุกแห่งมาสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยตราเป็นพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2502 ขึ้น เพื่อประโยชน์ในเรื่องการรักษามาตรฐาน และความเป็นระเบียบอันดี มีระบบการปกครองเป็นแบบเดี่ยวหรือคล้ายคลึงกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเอื้ออำนวยต่อการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

ในปี พ.ศ.2514 สภาการศึกษาแห่งชาติ และที่ประชุมอธิการบดีของมหาวิทยาลัยของรัฐได้ร่วมกันเสนอความคิดเห็นในเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลต่อหัวหน้าคณะปฏิวัติว่า มหาวิทยาลัยจำต้องมีอิสระในการปกครองตนเอง มีเสรีภาพทางวิชาการในการถ่ายทอด และแสวงหาความรู้ โดยยึดถือคติความเป็นเลิศทางวิชาการ จึงควรแยกมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล หากไม่สามารถดำเนินการได้ก็เสนอแนะให้จัดตั้งเป็นทบวงอิสระหรือทบวงในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีไปก่อน คณะปฏิวัติ โดยมี ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจรเป็นหัวหน้าในขณะนั้น จึงได้ออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 จัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2515 ให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการและกำกับการศึกษาของรัฐในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น วันสถาปนาทบวงมหาวิทยาลัยจึงตรงกับวันที่ 29 กันยายน 2515

ต่อมาในปี พ.ศ.2520 รัฐบาลในสมัยที่มีนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตรา

พระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อ “ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ” เป็น “ทบวงมหาวิทยาลัย” เปลี่ยนฐานะจากทบวงสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นทบวงอิสระ เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และภารกิจที่ดำเนินการอยู่ พร้อมกันนี้ได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ.2520 ขึ้น ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

ทบวงมหาวิทยาลัยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตรา “วชิระ” อันเป็นตราประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นตราประจำทบวงมหาวิทยาลัยเนื่องจากพระองค์ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ทรงให้กำเนิด และบุกเบิกการอุดมศึกษาของประเทศไทย ตราพระราชทานนี้จึงหมายถึง ทบวงมหาวิทยาลัย มีความรับผิดชอบการอุดมศึกษาของประเทศไทย

ความพยายามในการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษาจนถึงการตั้งทบวงมหาวิทยาลัย

พ.ศ.2459 จัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในความดูแลของกระทรวงธรรมการ พ.ศ.2460 จัดตั้งกรมมหาวิทยาลัยในกระทรวงธรรมการเพื่อรับผิดชอบงานมหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ พ.ศ.2473 แต่งตั้ง “คณะกรรมการดำริห์รูปการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” เพื่อหาวิธีปรับปรุงรูปแบบการบริหารและการเงิน พ.ศ.2476 สถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เป็นนิติบุคคลอิสระขึ้นอยู่กับคณะกรรมการมหาวิทยาลัย พ.ศ.2477 ประกาศพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2477 ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีสภาพมหาวิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นต่อกรมมหาวิทยาลัยกระทรวงธรรมการ พ.ศ.2499 จัดตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ

เพื่อกำกับดูแลมาตรฐานมหาวิทยาลัยทุกแห่ง พ.ศ.2502 จัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยโอนมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งไปสังกัด 16-18 ก.ค. 2509 การสัมมนาวิทยาลัย ครั้งที่ 1 ที่สวางคนิवास 29-31 ก.ค.2510 การสัมมนาวิทยาลัย ครั้งที่ 2 ที่สวางคนิवास ใช้คำ “มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล” ครั้งแรก 4-6 ก.ย.2513 การสัมมนาวิทยาลัย ครั้งที่ 3 ที่สวางคนิवासจัดทำข้อสรุปเรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัย ที่พึงประสงค์ ก.ย.2514 สภาการศึกษาแห่งชาติเรื่อง มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลต่อคณะรัฐมนตรี แต่

เนื่องจากความไม่พร้อมของฝ่ายมหาวิทยาลัยและรัฐบาลจึงทำให้เรื่องถูกระงับไป 29 ก.ย.2515 จัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 พ.ศ.2520 ตราพระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อ “ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ” เป็น “ทบวงมหาวิทยาลัย”

ปัจจุบัน ทบวงมหาวิทยาลัยมีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัด 20 แห่ง

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ 2 แห่ง

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัด 35 แห่ง

ตราประจำทบวงมหาวิทยาลัย คือ วชิระ

ลักษณะ

เป็นรูปวงกลมมีเส้นรอบวง 3 ชั้น ภายในวงกลมตรงกลางมีรูป “วชิระ” ซึ่งเป็นตราประจำพระองค์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสองข้างวงกลมด้านในมีลายกนก 3 ชั้น เริ่มจากฐานด้านวชิระโค้งไปเกือบจรดปลายแหลมของวชิระ

ความหมาย

ทบวงมหาวิทยาลัยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตรา “วชิระ” อันเป็นตราประจำพระองค์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวให้เป็นตราประจำทบวงมหาวิทยาลัย เนื่องจากพระองค์ได้รับการ

ยกย่องว่าเป็นผู้ทรงให้กำเนิด และบุกเบิกการอุดมศึกษาของประเทศไทย ตราพระราชทานนี้จึงหมายถึง ทบวงมหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบการอุดมศึกษาของประเทศไทย

สีประจำทบวงมหาวิทยาลัย

ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้สีม่วงและสีน้ำเงินเป็นสีประจำทบวงมหาวิทยาลัย สีม่วงเป็นสีวันพระราชสมภพของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และสีน้ำเงินเป็นสีสัญลักษณ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องจากได้รับพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราวชิระเป็นตราประจำทบวงมหาวิทยาลัย ■

กรอบนโยบายการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ของทบวงมหาวิทยาลัย ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544)

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบให้อุดมศึกษาไทยต้องปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานอุดมศึกษาให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ทบวงมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยขึ้น เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการและการปฏิบัติที่สามารถสนองตอบต่อนโยบายดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรอบนโยบายการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่

1. นโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และความเป็นเลิศทางวิชาการ (Quality- Excellence)

คุณภาพการศึกษา (Quality) มุ่งยกระดับคุณภาพทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ให้ได้มาตรฐานที่เท่าหรือทัดเทียมกันทุกแห่ง โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม กำหนดให้มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถาบันและระดับประเทศ

ความเป็นเลิศทางวิชาการ (Excellence) มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัย/สถาบันที่มีศักยภาพ สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการทั้งในการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม โดยเป็นไปตามความพร้อม ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญของแต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบัน หรือเครือข่ายสถาบัน เพื่อเป็นการสร้างเสริมคุณภาพมาตรฐานชั้นนำในระดับนานาชาติ

2. นโยบายด้านการขยายโอกาสการเข้าสู่การ ศึกษาระดับอุดมศึกษาและความเท่าเทียมกัน ของโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Access-Equity)

การขยายโอกาสการเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา (Access) มุ่งขยายโอกาสให้คนไทยได้เข้าสู่อุดมศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มากขึ้น และเพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศ และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

ความเท่าเทียมของโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Equity) มุ่งสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของโอกาสในการเข้าสู่อุดมศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งในด้านความเท่าเทียมทางภูมิศาสตร์ โดยขยายมหาวิทยาลัย/สถาบันและวิทยาเขตไปสู่ส่วนภูมิภาค ความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ โดยการจัดตั้งกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา และความเป็นธรรมทางสังคม ให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และชนกลุ่มน้อย โดยมีระบบการรับเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

3. นโยบายด้านประสิทธิภาพการบริหารการ อุดมศึกษาและระบบการตรวจสอบ (Efficiency- Accountability)

ประสิทธิภาพการบริหารการอุดมศึกษา (Efficiency) มุ่งส่งเสริมการบริหารอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพในด้านการบริหารสถาบัน ซึ่งได้แก่ การบริหารคน เงิน อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการบริหารวิชาการ โดยการสร้างกลไกและระบบ แผนงาน แผนเงิน และแผนคน ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องสัมพันธ์กับ

ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้มีต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ได้ผลผลิตสูงซึ่งแสดงถึงการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

ระบบการตรวจสอบ (Accountability) มุ่งสร้างระบบการตรวจสอบประสิทธิภาพของการบริหารสถาบันและการบริหารวิชาการ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงนโยบายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้การบริหารที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสามารถตรวจสอบวัดได้ ทั้งในด้านกลไก และกระบวนการบริหาร

4. นโยบายด้านผลผลิตของอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และทันการ (Relevance-Delivery)

ผลผลิตอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (Relevance) มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัย/สถาบันสร้างผลิตผลอุดมศึกษา ทั้งการผลิตบัณฑิต ผลงานวิจัย และการให้บริการวิชาการที่มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สังคม และประเทศ

การส่งมอบผลผลิตที่สอดคล้อง เหมาะสม ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน (Delivery) มุ่งสนับสนุนให้มหาวิทยาลัย/สถาบันส่งมอบผลผลิตที่มีคุณภาพเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อผู้ใช้ สังคม และประเทศได้ในปริมาณที่ต้องการ และตรงตามกำหนดเวลา ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้แล้ว

5. นโยบายด้านความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization-Regionalization)

ความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย (Internationalization) มุ่งยกระดับมาตรฐานและสมรรถนะของมหาวิทยาลัย/สถาบันให้มีมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการ และการบริหารมหาวิทยาลัย รวมทั้งสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ให้มหาวิทยาลัย/สถาบันเข้าไปมีบทบาททางวิชาการในเวทีนานาชาติ และการส่งเสริมให้อาจารย์และบัณฑิตไทยมีสมรรถนะสากล เจตคติ

โลกทัศน์และชีวิตทัศน์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถจัดการเรียนการสอนหลักสูตร ที่เป็นมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพให้กับนักศึกษาจากต่างประเทศได้

การเปิดสู่ภูมิภาค (Regionalization) มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้มหาวิทยาลัย/สถาบันไทยเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาระดับภูมิภาค เนื่องจากกระแสการพัฒนาในอนาคตจะมีการรวมกลุ่มประเทศในลักษณะภูมิภาคมากขึ้น อุดมศึกษาไทยจะต้องสามารถเข้าไปมีบทบาทเป็นผู้นำในระดับภูมิภาคได้ และสามารถสร้างองค์ความรู้อันเกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคได้ ในขณะเดียวกันก็สร้างความเข้มแข็งในศิลปวัฒนธรรมไทย และความเป็นไทย

6. นโยบายด้านภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการอุดมศึกษา และการใช้การบริหารจัดการแบบเอกชนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (Privatization-Corporatization)

ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการอุดมศึกษา (Privatization) มุ่งให้ภาคเอกชนร่วมรับภาระให้การจัดการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด โดยส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างกลไกเพื่อขยายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนให้เพิ่มมากขึ้น ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะสนับสนุนการจ้างภาคเอกชนเข้าดำเนินการแทนในงานบางอย่างที่เหมาะสม

การใช้การบริหารจัดการแบบเอกชน (Corporatization) สนับสนุนการนำหลักการบริหารในระบบเอกชนที่สำคัญ คือ หลักการประหยัดต้นทุนและเพิ่มรายได้ เพื่อลดภาระการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐ และสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยของรัฐมีรายได้และพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

กรอบนโยบายทั้ง 6 ข้อ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกของแต่ละข้อที่ไม่อาจแยกขาดจากกัน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล จึงควรเข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วย■

การมีคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการ

จารุวรรณ ศรียากัย

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาชั้นสูง ที่มุ่งผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม การเมือง และการปกครองของประเทศ

คุณภาพทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงมีความสำคัญและเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาประเทศที่จะนำประเทศไปสู่ความเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจทั้งในภูมิภาคและในโลก การเปลี่ยนแปลงทางภาวะการณ์ของเศรษฐกิจโลก ตามวิวัฒนาการของเทคโนโลยีและสถานการณ์สังคมโลก ที่เพิ่มข้อจำกัดต่างๆ มากขึ้นเป็นลำดับ ตัวแปรเหล่านี้ส่งผลให้เศรษฐกิจในประเทศมีความผันผวนและจำเป็นต้องปรับตัวตามสถานการณ์ แต่ผลที่ตามมากลับเป็นปัญหาทางสังคม ไม่ว่า สังคมระดับประเทศสังคมเมือง หรือแม้แต่สังคมครอบครัว ผลสะท้อนที่เกิดขึ้นกับเด็กเยาวชนของชาติกำลังเป็นปัญหาในระดับชาติที่รอการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก ขยายความเจริญไปสู่ภูมิภาค ขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จาก 6 ปีการศึกษา เป็น 9 ปี และ 12 ปี ตามลำดับ เมื่อแนวโน้มผู้เรียนถึงมัธยมปลายมีมากขึ้น จำนวนผู้ประสงค์จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาจะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าและสามเท่า ในอีก 5-10 ปีข้างหน้าค่อนข้างชัดเจน การเตรียมรับสถานการณ์ด้วยการตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่ม ขยายวิทยาเขต ส่งเสริมเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วม หรือแม้แต่เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาจัดการเรียนการสอน การดำเนินการดังกล่าวเป็นการแก้ปัญหาด้านปริมาณ แต่คุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอนซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นเลิศทางวิชาการควร

เป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึงควบคู่ไปด้วย

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปีพุทธศักราช 2539 เพื่อสนองพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาใคร่ขออัญเชิญพระบรมราชาวาทที่พระราชทานแก่ผู้จบการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพิธีพระราชทานปริญญา พ.ศ.2494 ดังความตอนหนึ่งว่า “ผู้ที่ควรแก่นามว่าบัณฑิตนั้น นอกจากความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้มีจิตใจสูง มีศีลธรรม มีสติสัมปชัญญะ อดทน อดกลั้น ประพฤติแต่สิ่งที่ดีที่ชอบที่ควร วางตนให้สมเกียรติ เป็นผู้ที่ควรแก่การนับถือ เป็นแบบอย่าง”

ในอดีตผลิตบัณฑิต เพื่อบริหารบ้านเมืองและรับสนองพระราชดำรินอกกิจกรรมต่างๆ ด้วยการเป็นข้าราชการ แต่ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลของพระมหากษัตริย์ไทย การศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงได้เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงเวลาที่ประเทศไทย มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยมีวิวัฒนาการมาอย่างไร การอุดมศึกษาของไทยถือกำเนิดมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่ทรงดำริโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในประเทศไทย ถึงขั้นมีการเขียนโครงการฯ ถวายในปี พ.ศ. 2441 ด้วยเหตุดังกล่าวพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงมีพระราชดำริเห็นสมควรที่จะขยายโรงเรียนข้าราชการพลเรือนให้เป็นมหาวิทยาลัยในอีก 19 ปีต่อมา และให้ใช้พระบรมนามาภิไธย เป็นนามมหาวิทยาลัย เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชชนกดังความตอนหนึ่งจากประกาศ พระบรมราชโองการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยความว่า

“บัดนี้ ทรงพระราชดำริ เห็นสมควรจะขยายการศึกษาในโรงเรียนนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น คือ ไม่เฉพาะสำหรับผู้ที่จะเล่าเรียนเพื่อรับราชการเท่านั้น ผู้ใดที่มีความประสงค์จะศึกษาวิชาชั้นสูงก็ให้เข้าเรียนในโรงเรียนได้ทั่วกัน เหตุฉะนั้น ควรประดิษฐานขึ้นเป็นชั้นมหาวิทยาลัยให้เหมาะแก่ความต้องการแห่งสมัย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นมหาวิทยาลัยพระราชทานนามว่า “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” เพื่อเป็นอนุสาวรีย์สมพระเกียรติแห่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง...ประกาศมาณ วันที่ 26 มีนาคม พระพุทธศักราช 2459 เป็นปีที่ 2538 ในรัชกาลปัจจุบัน” (1)

แม้จะมีมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สมบูรณ์แบบยังหาได้เกิดขึ้นทันทีไม่ ทั้งนี้ ก็เพราะคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการในระยะแรกจึงเป็นการสอนระดับประกาศนียบัตร กว่าจะมีการเปิดสอนระดับปริญญาในคณะแพทยศาสตร์ได้ครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2466 ด้วยได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ ตามที่สมเด็จพระราชบิดาเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ ทรงเป็นกำลังสำคัญในการเจรจากับมูลนิธิฯ จนมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ได้ทำความตกลงกับกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการขณะนั้น) กำหนดเวลา 5 ปี ความช่วยเหลือจากมูลนิธิฯ เป็นก้าวสำคัญในความเจริญของมหาวิทยาลัย ใน พ.ศ. 2473 มหาวิทยาลัยได้ให้ปริญญาเป็นครั้งแรก แก่ผู้สำเร็จการศึกษา คือปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต

การเปิดสอนถึงระดับปริญญา ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ ใน พ.ศ. 2475 และคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิตและวิทยาศาสตร์บัณฑิต ใน พ.ศ. 2477 โดยมีต้นสังกัดคือกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะที่คณะแพทยศาสตร์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นเหตุให้ใน พ.ศ. 2496 เซอร์ ชาร์ล คาร์วิน ผู้แทนองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้มาสำรวจเรื่องมหาวิทยาลัยในประเทศไทยแล้วเสนอรายงานมีใจความ

ว่า “มหาวิทยาลัยต่างๆ ยังมีลักษณะไม่สมเป็นมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง เว้นแต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะใกล้เคียงมหาวิทยาลัยที่สุด” จากรายงานดังกล่าว รัฐบาลจึงได้หันมาแก้ปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สร้างความร่วมมือให้แก่การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย จนทัดเทียมนานาประเทศ ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาความเจริญไปสู่ภูมิภาค ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เป็นการพัฒนาควบคู่กันไปอย่างมีระบบ ทั้งคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษา รวมไปถึงการนำระบบมหาวิทยาลัยเปิดมาใช้ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่ยังเรียนไม่เพียงพอ

ในปัจจุบัน จากนโยบายหลักที่มีการมอบอำนาจและให้ความอิสระแก่สถาบันอุดมศึกษาในการจัดการเรียนการสอนและบริบทสถาบันไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในสถานการณ์ที่มีความแข่งขันสูงมาก ทั้งจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีการรวมกันมุ่งสู่ความมีเอกภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการ และดูเหมือนจะมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้านควบคู่ไปด้วย และมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่ขยายฐานเข้ามาเป็นระลอกโดยใช้ความมีมาตรฐานทางวิชาการ ความมีชื่อเสียงในฐานะมหาวิทยาลัยเก่าแก่เป็นจุดขาย ถ้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่ปรับปรุงแก้ไขระบบบริหาร ระบบการจัดการศึกษา วิธีการสอน และรวมถึงการพัฒนาตัวอาจารย์ผู้สอน หรือแม้แต่การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ให้เข้ามามีส่วนในกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ความมีชื่อเสียงในฐานะสถานศึกษาของรัฐที่มีมาตรฐานทางวิชาการทัดเทียมนานาประเทศอาจจะต้องพิสูจน์ตัวเอง ประเมินตัวเองว่ามีมาตรฐานอยู่ในระดับใดก็ได้

เมื่อทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล ให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้วยการสนับสนุนด้านงบประมาณเพียงประการเดียว ไม่อาจทำให้ภาระหน้าที่ที่ข้างต้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้ ด้วยเหตุนี้ การประกัน

คุณภาพทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงเป็นมาตรการหลักที่จำเป็นต้องนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนตระหนักเห็นคุณค่าความสำคัญ เกิดการยอมรับ และพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐาน

2. เพื่อพัฒนารูปแบบ กระบวนการและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

3. นำรูปแบบ กระบวนการและกลไก การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ไปเผยแพร่ไปสู่การปฏิบัติ

ในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิฟูลไบรท์ ส่งผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศมาศึกษาด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชน ควรเริ่มมีการประกันคุณภาพการศึกษา ในระดับสถาบัน โดยสถาบันจะต้องสร้างกระบวนการ และวิธีการของการประกันคุณภาพการศึกษา และนำไปดำเนินการเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน การทำวิจัย งานบริการทางวิชาการ และส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กลไกการประกันคุณภาพเหล่านี้ เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งแล้วควรจะได้มีการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เพื่อปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการนี้ ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นพิเศษ และควรได้รับการส่งเสริมให้มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานทางวิชาการมากขึ้น

2. ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับสมาคมวิชาชีพ สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคม

พัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะทางวิชาชีพชั้น โดยใช้รูปแบบการรับรองวิทยฐานะทางวิชาชีพของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมุ่งหวังให้สมาคมวิชาชีพเหล่านี้ ดูแลคุณภาพสมาชิกที่อยู่ในสมาคมวิชาชีพนั้น ๆ ให้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพ สาขาวิชาชีพที่ควรใช้ระบบการรับรองวิทยฐานะ ได้แก่ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม บริหารธุรกิจ พยาบาล เกษษตรกรรม ทันตแพทย์ สัตวแพทย์ บัญชี การศึกษา วิศวกรรม กฎหมาย แพทย์ และสาขาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สุขภาพ สถาบันอุดมศึกษาที่มีระบบการรับรองวิทยฐานะนี้ ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นพิเศษเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย

นอกจากการกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว ทบวงมหาวิทยาลัยยังดำเนินการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศทางการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาระบบเครือข่ายห้องสมุดอัตโนมัติ (Automated Library) ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้ดำเนินการปรับปรุงหน่วยงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในช่วงระยะที่ 1 ระหว่าง พ.ศ. 2538-2540 โดยการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาปรับระบบการทำงานด้วยมือ เป็นทำงานด้วยเครื่องให้มากที่สุด และขยายการให้บริการไปสู่ประชาชน เป็นเป้าหมายต่อไป การดำเนินงานดังกล่าว ทบวงมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน และติดตามความคืบหน้ารายงานให้รัฐบาลได้ทราบทุกระยะ ขณะนี้มีแนวโน้มว่าจะขยายโครงการไปสู่ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2541-2543) เพื่อขยายศักยภาพด้านการให้บริการ และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด และดำเนินการเชื่อมโยงหน่วยงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยภูมิภาค (Pulinet) เข้ากับหน่วยงานห้องสมุดอัตโนมัติ มหาวิทยาลัยในส่วนกลาง (Thailinet) และเครือข่ายอื่นๆ เช่น หอสมุดแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเอกชน ให้เป็นเครือข่ายระดับประเทศที่สมบูรณ์ต่อไปด้วย ■

การพิจารณากำหนดตำแหน่งทางวิชาการ

ในการประชุม ก.ม. ครั้งที่ 7/39 วันที่ 22 กรกฎาคม 2539 ก.ม. มีมติอนุมัติกำหนดตำแหน่งทางวิชาการให้แก่ข้าราชการ จำนวน 5 ราย คือ

1. ศ.เรื่อน สมณะ

ตำแหน่งศาสตราจารย์ ระดับ 10 ภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กำหนดตำแหน่งบุคคลดังกล่าวเป็นศาสตราจารย์ระดับ 11 ในสาขาวิชากายวิภาคศาสตร์ได้ไม่ก่อนวันที่ 26 ธันวาคม 2538 ซึ่งเป็นวันที่ ก.ม.รับเรื่อง โดยมีผลงานดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยค้นคว้าใหม่ ๆ หรืองานริเริ่มอย่างอื่นที่ยังผลให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ

1.1 The use of paformaldehyde as a fixative for the study of testicular tissue with SEM. (Journal of Electron Microscopy Society of Thailand, 1988; 2:59-63)

1.2 SEM study on microvili in relation to their functions. (Journal of Electron Microscopy Society of Thailand, 1991; 5:35-40)

1.3 Microvasculature of thyroid gland in common tree shrew (*Tupaia glis*) as study by microvascular corrosion casting/ SEM method. (Acta Anatomica, 1991; 142:208-214)

1.4 Hypophyseal angioarchitecture of common tree shrew (*Tupaia glis*) revealed by vascular corrosion cast

techigue under SEM. (American Journal of Anatomy, 1991; 192:263-273)

1.5 SEM study on dorsal lingual surface of the common tree shrew, *Tupaia glis*. (Acta Anatomica, 1992; 143:253-257)

1.6 Scanning electron microscopic study on pineal vascularization of the common tree shrew (*Tupaia glis*). (Journal of Pineal Research, 1991; 10:59-64)

1.7 Scanning electron microscopic study of the splenic vascular casts in common tree shrew (*Tupaia glis*). (Anatomy and Embryology, 1991; 184:301-304)

1.8 Pancreatic microcirculation in the common tree shrew (*Tupaia glis*) as revealed by scanning electron microscopy of vascular corrosion casts. (Acta Anatomica, 1992; 143:188-194)

1.9 Microvascularization of rat superior cervical ganglion :A three dimensional observation. (Acta Anatomica, 1992; 143:54-58)

1.10 Microvascularization of the common tree shrew (*Tupaia glis*) superior cervical ganglion studied by vascular corrosion cast with scanning electron microscopy. (Acta Anatomic, 1993; 148:49-56)

1.11 Cytoarchitecture of the common tree shrew (*Tupaia glis*) superior cervical

ganglion :A scanning electron microscope study on vascular cast/enzyme digested superior cervical ganglia. (Acta Anatomica, 1993; 148:213-218)

- 1.12 Spinal cord microvascularization in the common tree shrew (*Tupaia glis*). (Journal of Electron Microscopy Society of Thailand, 1995; 9(1):11-24)
- 1.13 Microvascularization of small intestine in the common tree shrew (*Tupaia glis*). (Journal of Electron Microscopy Society of Thailand, 1995; 9(1):25-34)
- 1.14 Large intestinal microvascularization in common tree shrew (*Tupaia glis*). (Journal of Electron Microscopy Society of Thailand, 1995; 9(2):49-58)
- 1.15 Gastric microvasculature of the common tree shrew (*Tupaia glis*). (Journal of Electron Microscopy Society of Thailand, 1995; 9(2):59-66)
- 1.16 HMS, hepatic microcirculatory subunits in mammalian species:Intralobular "grouping" of liver tissue with definition enhanced by the "drop-out" sinusoids; In :Cells of the Hepatic Sinusoid, Vol.5. (Foundation Leiden The Netherlands, 1995:pp. 247-251)
2. ความเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ 45 รายการ
3. ความเป็นที่ยอมรับนับถือในวงวิชาการ 20 รายการ

2. รศ.สุชีลา จันทร์วิทยานุชิต

ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ระดับ 9 ภาค
วิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล
รามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

กำหนดตำแหน่งบุคคลดังกล่าวเป็นศาสตราจารย์
ในสาขาวิชาอายุรศาสตร์ ได้ไม่ก่อนวันที่ 22 มีนาคม
2539 ซึ่งเป็นวันที่ ก.ม.รับเรื่อง โดยมีผลงานดังต่อไปนี้

1. ตำราหรือหนังสือ 1 เล่ม
 - 1.1 ตำราโรคข้อ เขียน 4 เรื่อง
2. วิจัย 16 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่
ก.ม.กำหนด 9 เรื่อง
 - 2.1 Diffuse systemic sclerosis and related diseases in Thailand. (Clin Rheum 1991; 10:124-9)
 - 2.2 Original versus generic piroxicams, their cost-effective evaluation in rheumatoid arthritis (RA) patients. (J Med Assoc Thai 1992; 75:104-9)
 - 2.3 Its predictive value in systemic lupus erythematosus. (Clin Rheum 1993; 12 : 350-3)
 - 2.4 Janwityanuchit S, Totemchokchyakarn K, Krachangwongchai K, Vatanasuk M:Infection in systemic lupus erythematosus. (J Med Assoc Thai 1993; 76:542-8)
 - 2.5 Antinucleolar antibodies and their disease association. (Asian Pac J All Immunol 1994; 12:43-9)
 - 2.6 Reinstitution of Isoniazid after hypersensitivity reaction. (Thai J Tuberc Chest Dis 1990; 11: 175-77)
 - 2.7 Intravenous cyclophosphamide pulse therapy for severe systemic lupus erythematosus: uncertainty in long-term efficacy. (Intern Med 1992; 8:104-8)
 - 2.8 Older onset lupus. (Intern Med 1995;

11:62-5)

- 2.9 Fluorescent antinuclear antibody test: a comparative study of the sensitivities and specificities of the commercially available kits and the laboratory-made human epithelial substrates. (Rama Med J 1995; 18:104-9)

3. รศ.เลียงชัย ลิ้มล้อมวงศ์

ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ระดับ 9 ภาควิชา
สรีรวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กำหนดตำแหน่งบุคคลดังกล่าวเป็นศาสตราจารย์
ในสาขาวิชาสรีรวิทยา ได้ไม่ก่อนวันที่ 22 มีนาคม 2539
ซึ่งเป็นวันที่ ก.ม.รับเรื่อง โดยมีผลงานดังต่อไปนี้

1. ตำราหรือหนังสือ 1 เล่ม : ปอดและการหายใจ
2. งานวิจัย 7 เรื่อง
 - 2.1 Effect of capsaicin on gastric acid secretion and gastric mucosal blood flow. (J Nutrition 1091 Bi, 5, 1979:773-777)
 - 2.2 Possible role and mode of action of gastrin on calcium homeostasis in the rat. (Proc soc Exp Biol Med 168, 1986: 65-71)
 - 2.3 The mechanism of action and target organ of gastrin induced hypocalcemia. (Pro Soc Exp Biol Med 168, 1981:72-76)
 - 2.4 Limlomwongse L and Piyachaturawat P: Inhibition of gastric H^+ secretion, K^+ ATPase and K^+ Phosphatase by estradiol in vivo and in vitro. (Can J Physiol Pharmacol; 60(5), 1982:680-684)

- 2.5 Krishnamra N and Limlomwongse L: The acute hypocalcemic by estradiol in vivo and in vitro. (Can J Physiol Pharmacology; 61(4), 1983:388-394)
- 2.6 Limlomwongse L, C Deachapunya and N Krishnamra : The biliary calcium and bile acid secretion in intact and TPTX rats with varying plasma calcium concentration. (Dig Disease and Sci; vol.33(6), 1988:685-691)
- 2.7 Linagchai Limlomwongse and Nateetip Krishnamra : Different effects of bile and sodium taurocholate on mucosa calcium accumulation and calcium absorption in rats. (J Nutri Sci Vitaminol 35, 1989: 267-277)

4. ศ.สนิท มกรแก้วเกตุร

ตำแหน่งศาสตราจารย์ ระดับ 10 ภาควิชา
จุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่

กำหนดตำแหน่งบุคคลดังกล่าวเป็นศาสตราจารย์
ระดับ 11 ในสาขาวิชาภูมิคุ้มกันวิทยาได้ไม่ก่อนวันที่ 5
กุมภาพันธ์ 2539 ซึ่งเป็นวันที่ ก.ม.รับเรื่อง โดยมี
ผลงานดังต่อไปนี้

1. ผลงานวิจัยค้นคว้าใหม่ ๆ หรืองานริเริ่มอย่างอื่นที่
ยังผลให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ
 1. Thalidomide inhibits the replication of human immunodeficiency virus type 1. (Proc Natl Acad Sci USA, 1993; 90: 5974-8)
 2. Production of mouse immunoglobulin G by hybrid plant derived from tobacco-

- mouse cell fusions. (Experientia, 1995; 51:19-25)
3. Immunologic defects in leprosy patients. I. Evidences of immune aberrant of suppressor T lymphocytes in lepromatous leprosy. (Int J Lepr, 1990; 58: 302-10)
 4. Immunologic defects in leprosy patients. II. Interleukin 1, interleukin 2 and interferon production in leprosy patients. (Int J Lepr, 1990; 58:311-8)
 5. Enumeration of interleukin 1-producing monocytes from human peripheral blood mononuclear leukocytes by agar plating technigue. (J Immunol Methods, 1991; 140:173-80)
2. ความเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ 26 รายการ
 3. ความเป็นที่ยอมรับนับถือในวงวิชาการ 10 รายการ
- ### 5. ศ.สุทัศน์ พุเจริญ
- ตำแหน่งศาสตราจารย์ ระดับ 10 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- กำหนดตำแหน่งบุคคลดังกล่าวเป็นศาสตราจารย์ระดับ 11 ในสาขาวิชาโลหิตวิทยาได้ไม่ก่อนวันที่ 11 มีนาคม 2539 ซึ่งเป็นวันที่ ก.ม.รับเรื่อง โดยมีผลงานดังต่อไปนี้
1. งานวิจัยค้นคว้าใหม่ ๆ หรืองานริเริ่มอย่างอื่นที่ยังผลให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ
 1. Proglems of thalassemia in Thailand. ICMR Annals 1988; 8:29-33
 2. Hematologic changes in -thalassemia. Am J Clin Pathol 1988; 89:193-6
 3. α -Thalassemia in Thailand. Hemoglobin 1988; 12:485-98
 4. β -thalassemia associated with α -thalassemia in Thailand. Hemoglobin 1988; 12:581-92
 5. Laboratory diagnosis for thalassemia. Ann Acad Med 1989; 18 :424-30
 6. The molecular basis of thalassemias. Indian J Pediatr 1989; 56:693-706
 7. Prenatal diagnosis of thalassemia and hemoglobinopathies in Thailand: experience from 100 pregnancies. (Southeast Asian J Trop Med Public Health 1991; 22:16-29)
 8. Identification of five rare mutations including a novel frameshift mutation causing β -thalassemia in Thai patients with β -thalassemia/hemoglobin E disease. Biochim Biophys Acta 1992; 1139:280-6
 9. Thalassemia in Southeast Asia:Problems and strategy for prevention and control. Southeast Asian J Trop Med Public Health 1992; 23:647-55
 10. The molecular basis of β -thalassemia in Thailand. Southeast Asian J Trop Med Public Health 1992; 23(Suppl.2) :7-13
 11. Hypoxemia in thalassemia. Southeast Asian J Trop Med Public Health 1992; 23(Suppl.2) :22-4
 12. Hydroxyurea increases Hb F and improves the effectiveness of erythropoiesis in β -thalassemia/Hb E disease. (Blood 1995); 87:887-892
2. ความเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ 20 รายการ
 3. ความเป็นที่ยอมรับนับถือในวงวิชาการ 10 รายการ

โครงการศึกษาความต้องการและวางแผนการผลิตกำลังคน สาขาอาชีพอนามัยและความปลอดภัย ปี พ.ศ. 2540-2560

1. ความเป็นมาของโครงการ

หนึ่งในวิสัยทัศน์ที่พึงปรารถนา 9 ประการของประเทศไทยในปี 2563 คือ คนไทยทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัยจากความยากจน และดำเนินชีวิตที่มีความสมดุลระหว่างความเจริญทางวัตถุ จิตใจ และการเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (คณะอนุกรรมการโครงการสุขภาพประเทศไทยในสากล 2539) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ชัดเจนว่า “คน” เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าและ “คน” เป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา ทั้งนี้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้ระบุการพัฒนาศักยภาพคนด้านสุขภาพและพละอนามัยไว้ตอนหนึ่งว่า.....โดยส่งเสริมสุขภาพอนามัยของคนงานโดยใช้มาตรการทางกฎหมายหรือสิ่งจูงใจต่างๆ ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการได้มีการลงทุนในการพัฒนามาตรการป้องกันอุบัติเหตุและอุบัติเหตุในการทำงานเพื่อสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม (วิสัยทัศน์แผน 8 2539) จากวิสัยทัศน์ดังกล่าวเห็นได้ว่าการจะทำให้วิสัยทัศน์นั้นเป็นจริงขึ้นมาได้ จะต้องเกี่ยวข้องกับงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย ซึ่งเป็นงานของผู้ปฏิบัติวิชาชีพหนึ่งที่มีหน้าที่พัฒนาชีวิตด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยการป้องกันโรคส่งเสริมสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีและป้องกันโรคและอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ ดังนั้นคณะรัฐมนตรีจึงมีมติในคราวประชุมเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2537 เห็นชอบให้มีการวางแผนระยะยาวในการสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเกี่ยวกับการใช้

สารเคมี วัสดุอันตราย การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม รวมถึงวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งมติดังกล่าวได้ครอบคลุมถึงบุคลากรสาขาอาชีพอนามัยและความปลอดภัยด้วย

อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงที่พบในขณะนี้คือ ความขาดแคลนกำลังคนสาขาอาชีพอนามัยและความปลอดภัยยังมีสูงมาก โรงงานและสถานประกอบการมีความต้องการบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาทางด้านนี้ แต่บัณฑิตที่จบออกมามีน้อยมากไม่เพียงพอต่อความต้องการในปี พ.ศ. 2537 โรงงานและสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 100 คนขึ้นไป มีจำนวน 9,690 แห่ง แต่บัณฑิตอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่สำเร็จการศึกษามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 (ปีแรกที่มีบัณฑิตดังกล่าว) ถึงปี พ.ศ. 2537 มีเพียง 399 คน เท่านั้น ในจำนวนนี้ทำงานในภาครัฐประมาณร้อยละ 40 จึงมีบัณฑิตที่จะสนองความต้องการของภาคเอกชนเพียงร้อยละ 60 นั้นแสดงว่าในปี พ.ศ. 2537 ที่ผ่านมา ภาคเอกชนยังต้องการบัณฑิตดังกล่าวสูงกว่า 9,400 คน

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จึงมีเหตุผลและความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการจัดทำโครงการการศึกษาความต้องการและวางแผนการผลิตกำลังคนสาขาอาชีพอนามัยและความปลอดภัยขึ้น เพื่อจะทำให้ประเทศไทยสามารถผลิตบัณฑิตให้มีจำนวนที่เพียงพอต่อความต้องการอันจะส่งผลประโยชน์อย่างมหาศาลต่อชีวิตและสุขภาพของผู้ใช้แรงงานทั่วไป โดยเฉพาะแรงงานที่เกี่ยวข้องกับมลพิษอุตสาหกรรม และการค้าระหว่างประเทศ

2. สภาพการณ์ในปัจจุบัน

การพัฒนาทางเศรษฐกิจในประเทศไทยตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 นับว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมได้ออกไปสู่ต่างจังหวัดมากขึ้น มีการใช้อุปกรณ์เครื่องมือ กระบวนการผลิตและเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่างๆ มากมาย การพัฒนาในด้านต่างๆ เหล่านี้ ย่อมส่งผลในเชิงบวกต่อประเทศชาติ แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลในเชิงลบได้โดยเฉพาะเมื่อไม่มีการบริหารจัดการในด้านการป้องกันปัญหาอุบัติเหตุจากการทำงาน อักคิภัย โรคจากการทำงานและมลพิษอุตสาหกรรม เป็นต้น ตัวอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่นำมาซึ่งความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตสภาพจิตใจ และทรัพย์สิน อาทิ การเกิดอักคิภัยโรงงานผลิตตุ๊กตาที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม การเกิดก๊าซระเบิดที่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพมหานคร และการเสียชีวิตของคนงานจำนวนมากที่นิคมอุตสาหกรรมลำพูน เป็นต้น

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความสูญเสียมากมายกับปัญหาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน นอกเหนือจากความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดขึ้นแล้ว การเสียโอกาสในการผลิต และการค้าขายระหว่างประเทศ การเสียภาพพจน์ต่อสายตานานาประเทศก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในปัจจุบันนี้ได้มีมาตรฐานสากลที่มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก คือมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมหรือ ISO 14000 Environmental Management System Standard ที่กำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบกิจการต่างๆ ต้องมีระบบการจัดสิ่งแวดล้อมขึ้นมาเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่าการประกอบกิจการนั้นๆ จะไม่ทำให้เกิดปัญหามลพิษอุตสาหกรรมขึ้น และประเทศสหรัฐอเมริกาได้เร่งพิจารณาที่จะกำหนดมาตรฐานระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (Occupational Health and Safety Management System Standard) ขึ้นมา ซึ่งแน่นอนว่าในที่สุด International Organization for

Standardization ก็ต้องกำหนดมาเป็นมาตรฐานสากลเพื่อใช้กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก ลักษณะเช่นนี้ประเทศไทยย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะปฏิบัติตาม มิฉะนั้นประเทศไทยก็คงไม่สามารถค้าขายกับประเทศต่างๆ ได้ คำถามมีว่า **ใคร** จะเป็นผู้ทำงานดังกล่าว

ในเรื่องของอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานนั้น ประเทศไทยโดยกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงสาธารณสุขได้มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะดูแลและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้โรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบกิจการปฏิบัติตาม แต่เนื่องจากความขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ทำให้การดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมายยังมีอยู่น้อยมาก ส่งผลกระทบเสียหายร้ายแรงดังกล่าวมาแล้ว กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้พยายามแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุ อุบัติภัย และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน โดยกำหนดเป็นกฎหมายในสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ต้องมี **“เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน”** ประจำสถานประกอบกิจการนั้นๆ และสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป ต้องมี **“คณะกรรมการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน”** กฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่ดีมาก เพราะจะทำให้โรงงานและสถานประกอบกิจการมีเจ้าหน้าที่ที่จะดูแลรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง ซึ่งบุคคลเหล่านี้ยังสามารถที่จะรับผิดชอบมาตรฐาน ISO 14000 และมาตรฐานระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

จากสถานการณ์ดังกล่าวมีรายละเอียดเพื่อแสดงถึงสภาพการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับงานในสาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ดังนี้

2.1 ความสูญเสียจากอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน

จากข้อมูลที่รวบรวมจากสำนักงานประกันสังคม และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแสดงให้เห็นว่า ในแต่ละปี จำนวนผู้ประสบอันตรายจากการทำงานจะสูงขึ้นเรื่อยๆ และความสูญเสียจากการประสบอันตรายของลูกจ้าง ที่กองทุนเงินทดแทนต้องจ่ายไปในช่วง 6 ปี ดังกล่าว จึงน่าจะอยู่ระหว่าง 21,378 ถึง 181,713 ล้านบาท ซึ่งนับเป็นความสูญเสียที่เป็นมูลค่ามหาศาล

ยิ่งไปกว่านั้นหากสามารถประมาณการความสูญเสียที่เกิดจากลูกจ้างในสถานประกอบการนอกชายกองทุนเงินทดแทนและในกลุ่มอาชีพอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว ย่อมจะเห็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้อย่างเด่นชัดยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังไม่ได้รวมความสูญเสียทางสังคมของลูกจ้างครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องที่มีอีกมากมายสุดพรรณนา

ตารางที่ 1 ข้อมูลการประสบอันตรายของลูกจ้าง พ.ศ. 2531-2536

ปี	จำนวน นายจ้าง	จำนวนลูกจ้างที่ได้ รับการคุ้มครอง	จำนวนลูกจ้าง ประสบอันตราย	อัตราการประสบ อันตรายต่อ ลูกจ้าง 1,000 คน	เงินทดแทน ที่จ่ายไป (ล้านบาท)
2531	11,987	1,346,203	48,912	36.3	362.62
2532	23,261	1,661,651	62,766	37.8	413.19
2533	15,544	1,826,995	79,028	43.3	490.14
2534	10,346	2,751,868	102,273	37.2	617.24
2535	21,994	3,020,415	131,800	43.6	753.31
2536	34,107	3,311,391	156,548	46.6	926.51

หมายเหตุ : อัตราการประสบอันตรายจากการทำงานเฉลี่ย 41 คนต่อคนงาน 1,000 คน

ในจำนวนลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงาน เพื่อพิจารณาในรายละเอียดเพื่อวิเคราะห์เรื่องการตาย การทุพพลภาพ การสูญเสียอวัยวะ และการหยุดงาน จะเห็นได้ว่าความสูญเสียที่เกิดขึ้นมีเป็นจำนวนมากทีเดียว (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ข้อมูลการบาดเจ็บและโรคจากการทำงาน พ.ศ. 2531-2536

ปี	จำนวนลูกจ้าง ประสบอันตราย	ตาย (ราย)	ทุพพลภาพ (ราย)	สูญเสียอวัยวะ (ราย)	หยุดงานเกิน 3 วัน (ราย)	หยุดงานไม่ เกิน 3 วัน (ราย)
2531	48,912	282	7	1,179	20,973	26,471
2532	62,766	373	15	1,582	24,519	36,277
2533	79,028	564	12	1,291	29,934	47,227
2534	102,273	581	9	2,141	38,871	60,671
2535	131,800	740	15	2,010	50,248	78,787
2536	159,548	980	10	5,436	53,023	97,099

หมายเหตุ : อัตราการเสียชีวิตจากการทำงานเฉลี่ย 25 คนต่อคนงาน 100,000 คน

และเมื่อเปรียบเทียบการประสบอันตรายจากการทำงานระหว่างประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมาก และประเทศเกาหลีใต้ที่เป็นประเทศที่มีการพัฒนาสูงมากทางด้านอุตสาหกรรม

จนได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นก็พบว่าประเทศไทยมีอัตราการประสบอันตรายของลูกจ้างสูงกว่าประเทศทั้งสองมาก (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการประสบอันตราย เนื่องจากการทำงานของ ประเทศไทย มาเลเซีย และเกาหลีใต้ (ปี 2533-2535)

ปี	ประเทศ	จำนวนการประสบ อันตราย	จำนวนลูกจ้าง ที่อยู่ในข่าย	อัตราการประสบอันตราย ต่อลูกจ้าง 1,000 คน
2533	ไทย	79,028	1,830,000	43.3
	มาเลเซีย	121,104	4,578,943	26.4
	เกาหลีใต้	132,893	7,542,752	27.6
2534	ไทย	102,273	2,750,000	37.2
	มาเลเซีย	124,898	5,077,794	24.6
	เกาหลีใต้	128,169	7,922,704	16.2
2535	ไทย	131,800	3,020,000	43.6
	มาเลเซีย	130,019	5,911,351	22.0
	เกาหลีใต้	107,435	7,058,704	15.2

ความสูญเสียจากการประสบอันตราย

2.2 สภาพความต้องการบัณฑิตด้านอาชีพ- อนามัยและความปลอดภัย

ในการพิจารณาความต้องการบัณฑิตด้านอาชีพ-อนามัยและความปลอดภัยในประเทศไทยนั้น สามารถพิจารณาได้สองแนวทางด้วยกัน **แนวทางแรก** อาจพิจารณาได้จากจำนวนโรงงานและสถานประกอบการที่มีอยู่ว่ามีจำนวนเท่าใด ก็หมายถึงว่าควรมีบุคลากรดังกล่าวเป็นจำนวนเท่านั้น ถ้าพิจารณาตามแนวทางนี้ จะทำให้ความต้องการบุคลากรอาชีพอนามัยและความปลอดภัยมีสูงนับแสนคนทีเดียว **แนวทางที่สอง** คือพิจารณาจากข้อกำหนดของกฎหมายเป็นสำคัญ ที่กำหนดให้โรงงานและสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ต้องมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานประจำตลอดระยะเวลาที่มีการทำงานกรณีเช่นนี้พบว่าในปี พ.ศ. 2537 มีโรงงานเข้าข่ายอยู่ 9,690 แห่ง และมีสถานประกอบการด้านการบริการ เช่น โรงพยาบาล โรงแรม และห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ที่เข้าข่ายตามกฎหมายอีกกว่าหลายร้อยแห่ง โดยพิจารณาตามแนวที่สองนี้จึงประมาณได้ว่า ณ ปี พ.ศ. 2537 มีความต้องการบุคลากรอาชีพอนามัยและความปลอดภัยประมาณ 10,000 คน

เพื่อเป็นการวางแผนกำลังคนในอนาคตด้วย การประมาณความต้องการบุคลากร ดังกล่าวในปี พ.ศ.2544 จากอัตราการเพิ่มของสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คน ขึ้นไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2537 พบว่ามีอัตราการเพิ่ม 1,717 คนต่อปี ดังนั้น ถ้าภาครัฐมีความต้องการ 50 คนต่อปี อัตราการเพิ่มรวมจะเท่ากับ 1,767 คนต่อปี จากอัตราการเพิ่มนี้เพื่อรวมกับความขาดแคลนที่มีอยู่เดิมทำให้มีความต้องการบัณฑิตอาชีพ-อนามัยและความปลอดภัย **รวมทั้งสิ้นในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 21,716 คน**

ปัจจุบันมีสถาบันของรัฐที่ผลิตบัณฑิต วุฒिवิทยาศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาอาชีพ-อนามัยและความปลอดภัย หรือวิทยาศาสตรบัณฑิต (สุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย) 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งผลิตบัณฑิตเรียน 4 ปีในมหาวิทยาลัยปิด และยังมีการผลิตบัณฑิตในมหาวิทยาลัยเปิด คือที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งผลิตบัณฑิตเรียน 2 ปี โดยเป็นหลักสูตรเรียนต่อเนื่องจากผู้ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตรสุขภาพ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนบัณฑิตที่จบและคาดว่าจะจบในปี 2512-2550

สถาบัน	2512-2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
สถาบันปิด														
มหาวิทยาลัยมหิดล	399	39	39	39	40	45	45	50	50	50	50	50	50	50
มหาวิทยาลัยบูรพา	-	-	-	12	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	-	-	-	-	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
รวม	399	39	39	51	85	85	90	90	90	90	90	90	90	90
สถาบันเปิด														
มสธ.	487													

ที่มา : ข้อมูลจากที่ประชุมคณะบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2539

จากข้อมูลข้างต้นจึงเห็นได้ชัดเจนว่าความต้องการบัณฑิตอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมีสูงมากทีเดียว

2.3 จำนวนอาจารย์ผู้สอน

ปัญหาความขาดแคลนกำลังคนสาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยไม่ได้มีเฉพาะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาเท่านั้น จำนวนอาจารย์ผู้สอน หรือบุคลากรในสาย ก. ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็ขาดแคลนเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 5 และตารางที่ 6)

ตารางที่ 5 จำนวนอาจารย์ทั้งคณะสาธารณสุขศาสตร์ในปีพ.ศ. 2538 ของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง แยกตามระดับวุฒิการศึกษา (คน)

มหาวิทยาลัย	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
มหิดล	3	123	46	172
บูรพา	-	24	2	26
ขอนแก่น	1	36	3	40
มสธ.	-	24	4	28

ตารางที่ 6 จำนวนอาจารย์ที่รับผิดชอบ การสอนวิชาทางอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

มหาวิทยาลัย	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
มหิดล	-	5	4	9
บูรพา	-	3	-	3
ขอนแก่น	-	3	-	3
มสธ.	-	4	-	4

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเช่นกันที่จะพัฒนาบุคลากร สาย ก. ให้มีความรู้และความสามารถที่จะผลิตบัณฑิตสาขาดังกล่าวให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ

2.4 สภาพเครื่องมืออุปกรณ์และอาคารสถานที่

จำนวนเครื่องมือ/อุปกรณ์

- มหาวิทยาลัยมหิดล มีจำนวนพอเพียงในการ

จัดการเรียนการสอนสำหรับนิสิต/นักศึกษา 40 คน

- มหาวิทยาลัยบูรพา มีจำนวนพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนิสิต/นักศึกษา 50 คน (ถ้าได้รับครบตามคำขอในปีงบประมาณ 2540)

- มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีจำนวนพอเพียงในการ

จัดการเรียนการสอน สำหรับนิสิต/นักศึกษา
20 คน

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีเครื่องมือ/อุปกรณ์เพียงเล็กน้อยเพื่อใช้ในการสาธิตเท่านั้น

จำนวนอาคาร/สถานที่

- มหาวิทยาลัยมหิดล มีจำนวนเพียงพอสำหรับการเรียนการสอนนิสิต/นักศึกษา 40 คน
- มหาวิทยาลัยบูรพามีจำนวนเพียงพอสำหรับการเรียนการสอนนิสิต/นักศึกษา 40 คน
- มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีจำนวนเพียงพอสำหรับการเรียนการสอนนิสิต/นักศึกษา 40 คน
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีอาคารสัมมนาและอาคารพิพิธภัณฑน์ที่ใช้เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติและอบรมเข้มนักศึกษาได้คราวละ 200 และ 300 คน ตามลำดับ

2.5 หลักสูตร/การเรียนการสอน

1. หลักสูตรปริญญาตรี

- มหาวิทยาลัยมหิดล : วิทยาศาสตร์ (สาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาเอก อาชีวอนามัยและความปลอดภัย)
- มหาวิทยาลัยบูรพา : วิทยาศาสตร์ สาขาสาธารณสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) อาชีวอนามัยและความปลอดภัย

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต (อาชีวอนามัยและความปลอดภัย)

2. หลักสูตรปริญญาโท

- มหาวิทยาลัยมหิดล : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย

2.6 การวิจัย

- การศึกษาวิจัยด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มหาวิทยาลัยมหิดล เฉลี่ยปีละ 3 เรื่อง มหาวิทยาลัยบูรพา เฉลี่ยปีละ 1 เรื่อง มหาวิทยาลัยขอนแก่น เฉลี่ยปีละ 1 เรื่อง

จากสภาพการณ์ทั้งหมดดังกล่าว สรุปได้ว่า มีสถานการณ์บ่งชี้ว่าประเทศไทยต้องการกำลังคนจากวิชาชีพสาขาอาชีวอนามัยจำนวนมาก เนื่องจากมีปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตการทำงาน และการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม กอปรกับกระแสสังคมของโลกที่มุ่งเน้นเรื่องสิทธิมนุษยชนและการรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้ต้องผลิตบัณฑิตสาขานี้เพิ่มขึ้น แต่ทว่ากำลังการผลิตมีไม่เพียงพอ ขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด นอกจากนั้นยังขาดองค์ความรู้ที่เหมาะสมในสังคมไทยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัย ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในสาขาวิชานี้เป็นความสำคัญลำดับแรกที่จะต้องปรับปฏิบัติให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนและให้ทันต่อปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

“บทบาทของภาษากับการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาว

กาญจนา นาคสกุล

เป็นที่ยอมรับกันว่า ในปัจจุบันไม่มีประเทศใดที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวแล้วมีความเจริญมั่นคงเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้ ทุกประเทศต่างพัฒนาไปตามความเจริญของโลก ในฐานะที่เป็นสัตว์สังคม ชีวิตของคน จึงต้องเปลี่ยนแปลงหมุนเวียนไปมากบ้างน้อยบ้าง ตามกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกไม่ว่าเราจะต้องการเปลี่ยนแปลงนั้นหรือไม่ก็ตามประเทศชาติเป็นที่รวมของบุคคล ชาติจะเจริญหรือไม่เพียงใดย่อมอยู่ที่บุคคลในชาตินั้น ถ้าคนในชาติมีสติปัญญา มีการประกอบกิจการงานที่จะยังความเจริญให้แก่ตนเองให้แก่ครอบครัวและสังคม ประเทศชาติซึ่งเป็นที่รวมของสังคมก็ย่อมเจริญ ปัจจัยซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาได้ ก็คือ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการหรือ การบริหารทรัพยากรนั้นๆ

ประเทศไทยได้พัฒนาเข้าสู่ความเจริญของโลกสมัยใหม่ มาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้พัฒนาเรื่อยมาจนถึงปีพุทธศักราช 2501 จึงได้มีการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติอย่างเป็นระบบเนื่องจากผู้บริหารประเทศ ในขณะนั้นได้เล็งเห็นว่า ชาติที่จะเจริญก้าวหน้าได้จะต้องมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพื่อให้คนในชาติมีความเป็นอยู่ที่ดี มีทรัพย์สินเงินทอง ประเทศต้องมั่งคั่งร่ำรวยมีเงินตราต่างประเทศเพียงพอ มีสินค้าซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลก ฯลฯ การที่จะทำให้เศรษฐกิจเจริญได้ จำเป็นต้องมีการจัดการหรือการบริหารทรัพยากรให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุดต้องมีการพัฒนาให้ผลผลิตในประเทศมีคุณภาพ และมีปริมาณเพียงพอที่จะส่งเป็นสินค้าออกได้มาก ๆ การพัฒนาอาจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือพัฒนาเทคโนโลยีให้ผลผลิตสินค้าขึ้นใหม่ โดยที่มี การจัดการและทรัพยากรบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญซึ่งจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติเป็นรูปธรรมขึ้น ทรัพยากรบุคคลเป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาประเทศบุคลากรของชาติจะต้องมีความรู้ ความสามารถและมีลักษณะนิสัยที่เหมาะสมในการสร้างงาน โดยเฉพาะงานด้านอุตสาหกรรมเปลี่ยนสินค้าเกษตรกรรมให้เป็นสินค้าอุตสาหกรรม หรือประกอบการอื่น ซึ่งทำให้เกิดการผลิตเชิงอุตสาหกรรมให้ได้ การพัฒนาบุคลากรจะกระทำได้ดีด้วยอาศัยการศึกษา ซึ่งประเทศไทยได้เริ่มจัดเข้าสู่ระบบโรงเรียนตามความหมายของการจัดการศึกษาที่แท้จริงมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้คนไทยรับความเจริญแบบตะวันตกได้อย่างไม่ยากนัก

เป้าหมายของการจัดการศึกษาในประเทศไทย เมื่อแรกจัดอย่างเป็นระบบนั้น มุ่งสร้างคนเพื่อให้เข้ารับราชการแม้การจัดตั้งมหาวิทยาลัยก็เพื่อสร้างคนเข้ารับราชการ ผู้ปกครองประเทศและคนไทยโดยทั่วไปไม่เห็นความสำคัญของระบบการผลิตและการค้า เพราะประเทศไทยยังอุดมสมบูรณ์ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังไม่มีมากนัก คนไทยจึงเรียนแต่วิชาทหารหนังสือ เพื่อให้เป็นข้าราชการสนองเบื้องยุคลบาทได้ และไม่ได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ไปสู่การสร้างอุตสาหกรรมทั้งๆ ที่ภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทยสามารถผลิตงานหัตถกรรม และอุตสาหกรรมเบาได้มากแล้ว การติดต่อโลกตะวันตก ทำให้คนไทยได้รับความรู้และเห็นแนวทางการพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้คนให้อยู่ดีมีสุข มีความสะดวกสบาย มีอุปกรณ์สมัยใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตมากขึ้น การศึกษา เพื่อให้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำเป็นต้องรับการถ่ายทอดมาจากโลกตะวันตก ซึ่งเป็นผู้นำในด้านความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีต่างๆ ผู้ที่สามารถรับความรู้ทางตะวันตกมาได้อย่างดีย่อมเป็นผู้นำในสังคม จึงเกิดความจำเป็นต้องเรียนรู้อังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการศึกษาความรู้สมัยใหม่นั้น ได้มีการบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ ให้เรียนในโรงเรียนมาตั้งแต่มีการจัดระบบโรงเรียนนับถึงเวลานี้ได้กว่า 100 ปีแล้ว มีการเรียนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ 1 บ้าง ประถมปีที่ 3 บ้าง ปัจจุบัน บางโรงเรียนก็เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมปีที่หนึ่ง หรือชั้นอนุบาลทีเดียว วิชาภาษาอังกฤษมีการเรียนเรื่อยไปจนถึงชั้นอุดมศึกษา คนไทยทั่วไปรู้ภาษาอังกฤษอ่านภาษาอังกฤษได้ นิยมภาษาอังกฤษ สิ่งของเครื่องใช้ที่มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษเผยแพร่ไปทั่วประเทศ มีการนำภาษาอังกฤษมาใช้ปนกันภาษาไทยนับร้อยๆ คำ ในปัจจุบันนี้ ชื่อรายการวิทยุและโทรทัศน์กว่าร้อยละ 50 เป็นภาษาอังกฤษ ป้ายประกาศโฆษณา เป็นภาษาอังกฤษมีอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง แต่คนไทยก็ยังใช้ภาษาอังกฤษไม่ได้ดี ในบรรดาผู้ที่ผ่านการศึกษาชั้นสูงสุดในประเทศแล้ว จะหาคนที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดี พูดได้คล่อง เขียนได้ดี ถึงขั้นใช้ได้จริงๆ อย่างมั่นใจคงจะไม่มีถึงร้อยละ 25 ตรงนี้ น่าจะต้องหวนมาดูระบบการศึกษาของไทยบ้างว่า มีลักษณะเป็นเช่นไร การศึกษาภาษาต่างประเทศไม่ได้ผลตามที่ประสงค์ การศึกษาวิชาอื่นได้ผลหรือไม่ และเป้าหมายของการศึกษาทั้งระบบให้ผลตามที่ประสงค์หรือไม่

เป็นที่เข้าใจกันว่า การศึกษาคือการพัฒนาคน คนที่ได้รับการศึกษาแล้วต้องเป็นคนที่มีพัฒนาแล้ว คนที่มีพัฒนาแล้วน่าจะเป็นคนซึ่งมีทัศนคติ ความคิด และลักษณะนิสัยที่ชัดเจนและเป็นไปเพื่อความเจริญ คนที่ได้รับการศึกษาแล้วน่าจะเป็นคนซึ่งรู้จักระเบียบของสังคม และปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้นได้โดยไม่ขัดขืน รู้จักหน้าที่ และสิทธิของตนและยอมรับสิทธิของผู้อื่น รู้จักจัดข้อวิาทาบาดหมางได้ด้วยการพูดจาตกลงกัน มิใช่ด้วยการใช้กำลัง รักษาสัญญา รักษาคำพูดและตรงต่อเวลามีวิจารณ์พิจารณาสิ่งที่ดีหรือชั่ว หรือสิ่งที่ควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อได้ด้วยเหตุผล รู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ คนที่มีพัฒนาแล้วจะไผ่หาหนทางที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของตนดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทั้งยังรู้จักมีน้ำใจช่วยผู้อื่นให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นด้วย การศึกษาเป็นกระบวนการที่หล่อหลอมและสร้างสรรค์บุคคลให้เป็นคนดี ไม่มีความเห็นแก่ตัวจัดตั้งชาติญาณดิบ รู้จักอดทนและปฏิบัติตามระเบียบประเพณีและกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อความเจริญมั่นคงและความสงบสุขของสังคม เป้าหมายของการศึกษา น่าจะเป็นการสร้างคนที่ดีให้แก่สังคมก่อน แล้วจึงสร้างคนดีนั้นให้เป็นผู้มีอาชีพต่างๆ เยาวชนของไทยน่าจะได้รับการหล่อหลอมให้เป็นคนไทยที่ดีเป็นพื้นฐานก่อนแล้วจึงได้รับการสั่งสอนวิชาชีพ เพื่อดำรงตนเป็นบุคคลในสายอาชีพต่างๆ จะได้ประกอบอาชีพได้อย่างมุ่งมั่น มีความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม และไม่เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น

ในกระบวนการจัดการศึกษานั้น นอกจากการพัฒนาจิตใจ สติปัญญา และร่างกายให้บุคลากรของประเทศ เป็นคนที่เจริญอย่างถูกต้องตามความประสงค์แล้ว การศึกษามีการเรียนภาษาและเรียนหนังสือเป็นจุดเริ่มและเป็นส่วนหลักเพราะในความเป็นมนุษย์นั้น ภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้มนุษย์มีการติดต่อสื่อสารกัน มีการถ่ายทอดภูมิปัญญา ความรู้ วัฒนธรรม จริยธรรม ค่านิยม ธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความเชื่อและจินตนาการที่มีอยู่ ให้แก่กันและกันได้ ภาษาเป็นหัวใจของความเป็นมนุษย์ เพราะถ้าปราศจากภาษา มนุษย์ย่อมไม่ต่างจากสัตว์ ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารในสังคมมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ทำให้สังคมมนุษย์เจริญก้าวหน้ามาถึงปัจจุบัน คนทุกชาติมีภาษาของตนเป็นภาษาประจำชาติเป็นภาษาที่แสดงความเป็นชาติ และเป็นเครื่องมือบันทึกวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ภูมิปัญญา และประวัติศาสตร์ของชาติตน คนไทยก็ต้องเรียนรู้ภาษาไทย ยิ่งมีการศึกษาสูงก็ยิ่งต้องมีความรู้ภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นแพทย์ วิศวกร นักธุรกิจ ทหาร ตำรวจ หรือจะประกอบอาชีพใดๆ ก็ตาม ถ้าเป็นคนไทยที่ได้รับการศึกษาแล้ว จะต้องรักษาภาษาไทยอย่างดีใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง และรักษาภาษาไทยไว้ให้เป็นสมบัติที่มรดกที่จะส่งต่อไปให้ถึงลูกหลานได้เป็นอย่างดี

มนุษย์ในโลกมิได้พูดภาษาเดียวกัน หากมีภาษาต่างๆ หลายร้อยภาษา คนเราจึงต้องเรียนภาษาต่างประเทศหรือต่างชาติ เพื่อให้สามารถติดต่อกับคนต่างสังคมได้ คนที่พูดภาษาเดียวกัน หรือสื่อสารด้วยภาษาเดียวกันได้ ย่อมจะช่วยเหลือเกื้อกูล ทำการค้าขาย ถ่ายทอดวัฒนธรรม และมีความเข้าใจกันได้ ปัจจุบันภาษาที่ทำให้มนุษย์ติดต่อกันได้กว้างขวางที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ ผู้ที่พูดภาษาอังกฤษหรือเข้าใจภาษาอังกฤษดี มีจำนวนมากกว่า หรืออย่างน้อยก็กระจายไปในถิ่นต่างๆ ของโลกมากกว่าผู้ที่พูดภาษาอื่น ประการสำคัญคือ ผู้นำของมนุษย์ในด้านอำนาจ วิทยาการสมัยใหม่ การค้า และเศรษฐกิจนั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่พูดภาษาอังกฤษ หรือใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ผู้ที่รู้ภาษาอังกฤษจึงจะสามารถรับความรู้สมัยใหม่ รับวิทยาการที่ทันสมัย และมีโอกาสรับประสบการณ์ที่ก้าวหน้าได้มากกว่าผู้อื่น

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันและในอนาคตจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีและความรู้ในวิชาการสาขาต่างๆ จากคนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ เพราะเป็นชาติที่มีการศึกษากว้างไกลและลึกซึ้ง มีการวิจัย และมีพัฒนาการทางเทคโนโลยีก้าวหน้าทุกแขนงวิชา การที่เราจะได้รับความรู้เหล่านั้นได้ จึงจำเป็นต้องรู้ภาษาอังกฤษอย่างดี ทั้งในด้านการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียน การศึกษาในต่างประเทศ เพื่อเรียนรู้วิทยาการต่างๆ จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษ เพราะชนชาติอังกฤษมีอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมมากกว่าเรา เราจำเป็นต้องรับความรู้จากเขา จึงจำเป็นต้องเรียนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้สิ่งที่น่าคำนึงถึงประการหนึ่ง คือ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการประชุมนานาชาติ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมทางวิชาการ การค้า การเศรษฐกิจ หรือการเมือง ข้อตกลงใดๆ ที่เป็นเรื่องระหว่างประเทศ จะต้องกระทำด้วยภาษาอังกฤษ หากเรามีความรู้ภาษาอังกฤษไม่ลึกซึ้งพอก็อาจจะทำให้เกิดการเสียเปรียบในการเจรจา การต่อรอง หรือตัดสินใจปัญหาใดๆ กับต่างชาติได้ ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่จำเป็นสำหรับชนชั้นผู้นำของไทย และยิ่งจำเป็นยิ่งขึ้น สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่หรือมีกิจการงานที่ต้องติดต่อกับต่างชาติ

เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลายลง ประเทศต่างๆ ซึ่งเคยตกอยู่ใต้อำนาจคอมมิวนิสต์ต่างก็แยกตัวเป็นอิสระประเทศซึ่งเคยมีการบงการระหว่างฝ่ายทุนนิยมกับฝ่ายคอมมิวนิสต์กลับมีสันติสุขเช่นประเทศเพื่อนบ้านของไทยในแหลมอินโดจีน เมื่อบ้านเมืองสงบผู้คนก็หันมาทะนุบำรุงบ้านเมือง ปรับปรุงการค้าขาย จึงเป็นโอกาสที่เราจะได้ดำเนินการค้าขายและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ภาษาซึ่งจะใช้เป็นสื่อในการเจรจาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษ เราอาจจะใช้ภาษาของเราหรือ

ภาษาเพื่อนบ้านก็ได้ ซึ่งจะทำให้การติดต่อกันเป็นไปได้อย่างสะดวก ถูกต้อง ตรง สมศักดิ์ศรี และไม่เกิดการเสียเปรียบได้เปรียบกัน เป็นที่ทราบกันดีว่าภาษาสามารถทำให้ความสัมพันธ์แนบแน่นขึ้นหรือเห็นห่างกันไปได้ ในการเจรจาระหว่างชาติ ถ้าผู้มาเป็นทูตพูดภาษาของเราได้ เราจะรู้สึกเอ็นดู รู้สึกเป็นมิตร ต้องการทำความสนทนสนมด้วยโดยไม่รู้ตัว ถ้าเราพูดภาษาของเขาได้ เขาก็ย่อมจะยินดีและมีความรู้สึกผูกพันกับเราเป็นพิเศษ

ในโลกที่การติดต่อสื่อสารเป็นไปได้โดยสะดวกอย่างปัจจุบัน จึงเห็นควรที่จะต้องให้ความสนใจศึกษาภาษาของเพื่อนบ้านบ้าง ทั้งภาษาพม่า ภาษาลาว ภาษามลายู ภาษาเขมรล้วนเป็นภาษาที่นำศึกษาทั้งนั้น ในกรณีที่บางชาติมีการเอาเปรียบหรือใช้ความใจดีของคนไทยเป็นประโยชน์แก่เขา ความรู้ภาษาของเขาจะช่วยให้เราสามารถติดต่อกับเขาได้ ในลักษณะที่เรียกว่าทันกัน การเสียเปรียบได้เปรียบก็จะไม่เกิดขึ้น

เมื่อประเทศไทยถือนโยบายส่งสินค้าออกขายต่างประเทศ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ เราจำเป็นต้องมองหาลาดที่จะส่งสินค้าออกให้ได้มากที่สุด ลาดที่มองเห็นอยู่เวลานี้ คือ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และกลุ่มประเทศอาหรับ ซึ่งรับแรงงานไทยไปละมาก ๆ จีนนั้นมีคนไทยเชื้อสายจีน ยึดหัวหาดทำการค้าอยู่ และช่วยให้การติดต่อค้าขายดำเนินไปอย่างได้ผล ภาษาญี่ปุ่น มีการศึกษาในประเทศไทยมาไม่นาน แต่ก็ดำเนินไปอย่างได้ผลดีมาก เกาหลี เพิ่งจะเริ่มมีการศึกษากัน แต่กับอาหรับซึ่งรับแรงงานไทยไปเป็นอันมากนั้น ยังไม่มีการศึกษาเป็นล่ำเป็นสัน คนงานไทยที่ไปทำงานในประเทศนั้น มักจะถูกนายหน้าหรือนายจ้างเอาเปรียบอยู่เสมอ การทำงานก็ไม่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ เพราะมีอุปสรรคในเรื่องภาษา การจัดการเรียนการสอนภาษาเหล่านี้ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาวด้วย

เท่าที่กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่า ในโลกปัจจุบันการสื่อสารติดต่อกันเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ไม่มีประเทศใดที่จะอยู่ได้โดยลำพัง โดยไม่ถูกแทรกแซงจากประเทศอื่น การที่จะพัฒนาให้คนในชาติอยู่อย่างมีความสุขได้ ประเทศจะต้องร่ำรวยมั่งคั่ง ถ้าไม่มีทรัพยากรธรรมชาติมากพอที่ขายได้ ก็จะต้องผลิตสินค้าดี ๆ ให้ขายได้มาก ๆ การที่จะผลิตสินค้าดี ๆ ได้มาก ๆ จำเป็นต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีและมีการทูตที่แข็งขัน ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อยังประโยชน์ให้สำเร็จในทุกกรณี การศึกษาหาความรู้ การพัฒนาระบบงาน การวิจัย การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนเทคนิควิธีในการดำเนินกิจการทุกอย่างย่อมต้องอาศัยภาษาสากล คือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเปิดประตูไปสู่วิชาที่กว้างใหญ่และล้ำลึกที่สุด ส่วนในการติดต่อค้าขายหรือแม้ศึกษาเทคนิควิธีบางอย่าง เราอาจรับถ่ายทอดจากญี่ปุ่น ซึ่งได้กลายมาเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของโลกอีกประเทศหนึ่งในปัจจุบันนี้ ภาษาของเพื่อนบ้านและภาษาของประเทศซึ่งเป็นตลาดรับสินค้าของไทย เช่น จีน เกาหลี เขมร ลาว มลายู พม่า เวียดนาม หรือภาษาต่างๆ ในยุโรป ล้วนแต่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยทั้งสิ้น ควรที่สถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนจะร่วมมือกัน จัดการเรียนการสอนให้ถึงระดับที่ใช้การได้ โดยแบ่งงานกันทำสถาบันใดถนัดหรือมีความพร้อมพอที่จะเปิดสอนภาษาใดก็เปิดสอนภาษานั้นอย่าให้ซ้ำซ้อนกัน ในเวลาไม่นานนัก เราอาจจะผลิตผู้มีความรู้ภาษาต่างๆ ได้ทุกภาษาเท่าที่ประเทศต้องการเพื่อช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศได้

สิ่งที่ควรจะต้องคำนึงถึง ก็คือ การสอนภาษานั้น จำเป็นต้องมีครูซึ่งเป็นเจ้าของภาษา และเป็นผู้มีความสามารถในการสอนภาษาด้วยจึงจะทำให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ที่เหมาะสมอาจจะช่วยแทนเจ้าของภาษาได้บ้าง แต่ก็แทนไม่ได้ทั้งหมด หากต้องการจะพัฒนาประเทศกันอย่างจริงจัง และเล็งเห็นความสำคัญของภาษาก็ควรจะต้องมีการลงทุนจ้างครูเจ้าของภาษาที่มีความสามารถมาให้มากพอ ครูไทยซึ่งสอนภาษาจะต้องมีการปรับเงินเดือนหรือหาทางเพิ่มรายได้ เพื่อให้ผู้ที่มีความรู้ดีคงอยู่เป็นครูต่อไป หรือตั้งเงินเดือนสูงพอที่จะสามารถดึงบุคลากรจากภาคเอกชนมาเป็นครูได้ การสอนภาษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่ผลดีนัก อาจจะเป็นเพราะการสอนยังไม่ถูกวิธี ครูไม่มีคุณภาพพอ หรือขาดการฝึกฝนอย่างเพียงพอ จึงจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนใหม่ การเรียนภาษาเป็นการเรียนที่ต่างจากวิชาอื่นเพราะต้องการการฝึกฝนมาก และต้องเรียนให้ถูกต้องตั้งแต่ในวัยเยาว์ จึงน่าจะได้มีการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลายเสียในทันที เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการหาความรู้ทางวิชาการ ซึ่งจะพัฒนาประเทศได้อย่างจริงจังในระดับอุดมศึกษา เด็กไทยทุกคนควรมีความรู้ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ อย่างดีเป็นพื้นฐาน และเลือกรเรียนภาษาอื่นอีก 1-2 ภาษา ตามความสนใจ ถ้าการเรียนการสอนภาษาได้ผล เด็กไทยจะสนใจอ่านหนังสือ ซึ่งจะทำให้สามารถรับความรู้ ความคิด ทักษะคิด และสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต ทั้งจากภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาชาติอื่นจากหนังสือและวรรณคดีต่างๆ ได้อย่างไม่มีเขตจำกัด ผู้ที่อ่านมาก ฟังมากย่อมเป็นพหูสูตร ถ้าบุคลากรของไทยเป็นพหูสูตรมาก ๆ ประเทศชาติจะไม่เจริญได้อย่างไร ■

ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย และนายมิน ชุนซู ประธานบริหารกลุ่มบริษัทสหวิริยา ร่วมลงนามในสัญญาซื้อขาย และติดตั้งอุปกรณ์และระบบตามโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา มูลค่า 70 ล้านบาท ระหว่างสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยกับบริษัทสหวิริยาเทคโนโลยี จำกัด โดยมี ศ.ดร.กนก รัชชประภา รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย รศ.ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประจำสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ศ.ดร.ไพรัช ธีชัยพงษ์ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และผู้บริหารระดับสูงของบริษัท สหวิริยา เทคโนโลยี จำกัด ร่วมเป็นสักขีพยานในพิธีลงนามครั้งนี้ ณ ห้องกลมมาส โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร

.....ติดตามข่าวสารด้านการอุดมศึกษาได้จาก.....

อนุสารอุดมศึกษา รายเดือน เสนอสาระเกี่ยวกับการอุดมศึกษาไทย
จดหมายข่าวรายสัปดาห์ เสนอข่าวสารและความเคลื่อนไหวในแวดวงอุดมศึกษา
วารสารข่าวทบวงมหาวิทยาลัย ฉบับพิมพ์แทรกในวารสาร “งานเด่น” ในเครือรัฐจักร ทุกวันเสาร์ที่ 4 ของเดือน เสนอข่าวสารในแวดวงอุดมศึกษา สำหรับนิสิต นักศึกษา และผู้แสวงหาโอกาสในตลาดแรงงาน

รายการวิทยุ “ทม.100.5” รายการสาระประโยชน์ในเชิงบริการสาธารณะที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษาทางสถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. ความถี่ 100.5 MHz โดยสนทนากับนักวิชาการและนักวิชาชีพ ออกอากาศสดทุกวัน เวลา 22.10 น. - 23.45 น.

ดำเนินงานโดย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
 ใบอนุญาตที่ 2/2529
 ไปรษณีย์ทลานหลวง

ทบวงม
 328 ถนนศรีอยุธยา
 พญาไท กรุงเทพฯ 10400

(ธรรมสอน)
 หัวหน้าฝ่ายสารบรรณ